

Etická komise ČMPS

Etická komise v roce 2014 zatím uzavřela projednávání čtyř stížností a jednoho podnětu. V současné době probíhá projednávání čtyř stížností a dvou podnětů. EK se zabývá stížnostmi a podněty nejen na společných setkáních členů, ale pracuje také průběžně v rámci e-mailové konferenční skupiny.

Podle Statutu EK je funkční období předsedy a místopředsedy EK jeden rok. Na jednání 25. 9. 2014 byla na předsedkyni EK navržena Martina Hřebíčková, na pozici místopředsedkyně byla navržena Bohumila Baštecká. Do funkce budou jmenovány po projednání Radou ČMPS v prosinci 2014. Poslední jednání EK v roce 2014 proběhne 10. 12. 2014 v Praze.

Anonymizované verze projednaných stížností a podnětů EK zveřejňuje na stránkách ČMPS (<http://cmeps.ecn.cz/?page=ekpsy-cmps>) a průběžně také ve Zpravodaji. Nejvíce stížností se týká opatrovnických sporů, o kterých jsme referovali již ve Zpravodaji č. 99/2014. Také poslední projednaná stížnost se týká sporu o svěření dítěte do péče.

Stížnost ve věci opatrovnické

Rodič dítěte podal stížnost na psychologa, který zpracovával na žádost soudu znalecký posudek ve věci opatrovnické. Ke stížnosti přiložil i závěry soukromého znaleckého posudku, který nechal zpracovat. Stěžovatel jako podstatu své stížnosti uvedl, že:

- psycholog v posudku uvádí své členství v ČMPS, ačkoliv jej v seznamu členů nenalezl;
- psycholog nezpracoval psychologické vyšetření s náležitou způsobilostí a zodpovědností;
- soudně znalecký posudek má formální a odborné nedostatky (např. nejsou uvedeny použité testové metody a jejich interpretace, testy u dítěte byly nevhodně zvoleny, chyběla anamnéza posuzovaných, vyšetření dítěte bylo nevhodně načasováno, v posudku nebylo uvedeno datum vyšetření, posudek obsahoval množství gramatických chyb a neměl pevnou logickou strukturu);
- psycholog zastává neobjektivní postoj ke střídavé péči;
- vyúčtování soudně znalecké činnosti neodpovídá skutečnosti.

Navíc stran kvalifikačních předpokladů stěžovatel uvedl nejistotu ohledně profesní kvalifikace psychologa pro práci s dětmi.

Psycholog se domníval, že stížnost byla zejm. napadením znaleckého posudku.

Etická komise ČMPS všechny doložené podklady prošetřila. V závěrech konstatovala, že není v její kompetenci přezkoumávat a nahrazovat závěry znalce či porovnávat

výsledky dvou znaleckých posudků. V případě nejasností může zadat přezkumný znalecký posudek pouze soud.

Je na rozhodnutí soudu, zda považuje odbornost psychologa k výkonu znalecké činnosti za dostačující. Dle zvážení soudu psycholog splňoval odborné podmínky, včetně kvalifikačních, pro jmenování znalcem v daném oboru a specializacích. Psycholog podával posudek v oboru a specializaci, pro které byl jmenován. O oprávněnosti vyúčtování uváděného počtu hodin, které znalec jednotlivým úkonům věnuje, rozhoduje soud, strany se k němu mohou vyjádřit. Kvůli jasnosti je vhodné ve vyúčtování přesně uvádět jednotlivé znalecké úkony. Nebylo zjištěno, že by psycholog zastával neobjektivní postoj ke střídavé péči.

Zákonem není stanovena přesná struktura znaleckého posudku. Dle názoru části znalců (např. Asociace forezních psychologů) by měl být součástí znaleckého posudku také výčet použitých psychologických metod a interpretace jejich výsledků. Jiní znalci se domnívají, že přesným uváděním použitých metod může docházet k jejich devalvací. Ne všichni soudní znalci výčet použitých psychologických metod a jejich výsledky ve znaleckých posudcích uvádějí. Každý znalec si sestavuje testovou baterii sám, dle účelu vyšetření, povahy daného případu, svých zkušeností s danými testy apod. Neexistuje seznam doporučených psychodiagnostických metod pro soudně znalecká zkoumání. Praxe zde není jednotná, skladba použitých metod a plán vyšetření je v odpovědnosti jednotlivého znalce. Obecně platí, že součástí komplexního psychologického vyšetření by měla být kromě pozorování, explorativního rozhovoru a testových metod také anamnéza posuzovaných osob.

Dle EK ČMPS došlo v daném případě ze strany psychologa k etickému pochybení tím, že:

- ve znaleckém posudku nepravdivě uvedl, že je členem ČMPS, ačkoli jeho členství již dříve zaniklo;
- ve znaleckém posudku chybí interpretace výsledků použitých metod;
- ve znaleckém posudku nejsou uvedena přesná data vyšetření posuzovaných osob.

EK ČMPS se domnívá, že srozumitelnosti daného znaleckého posudku by též prospěla lepší gramatická a stylistická péče.

EK ČMPS doporučila psychologovi, aby zpevnil dodržování pravidel vyplývajících z jeho kvalifikace, případně absolvoval specifické průběžné vzdělávání znalců.

Tato stížnost je důležitým podnětem ke zlepšení prozatím nejednotné psychologické praxe v oblasti soudního znalectví. EK ČMPS navrhne směrem k psychologické obci zobecnělá doporučení, co má obsahovat (uvádět) soudně znalecký posudek z oboru psychologie, jakým způsobem má být podložen a jak má být vystaveno vyúčtování.

Etická praxe psychologické obce v této oblasti je o to důležitější, že výkon znalecké činnosti je upravován zákonem (č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících), který již dlouho čeká na svou novelizaci.

Za EK ČMPS Štěpán Vymětal, Martina Hřebíčková, Bohumila Baštecká, Ivana Slavíková, Pavel Michálek, Alena Koblicová, Jana Procházková, Václav Holeček a Michal Šafář.